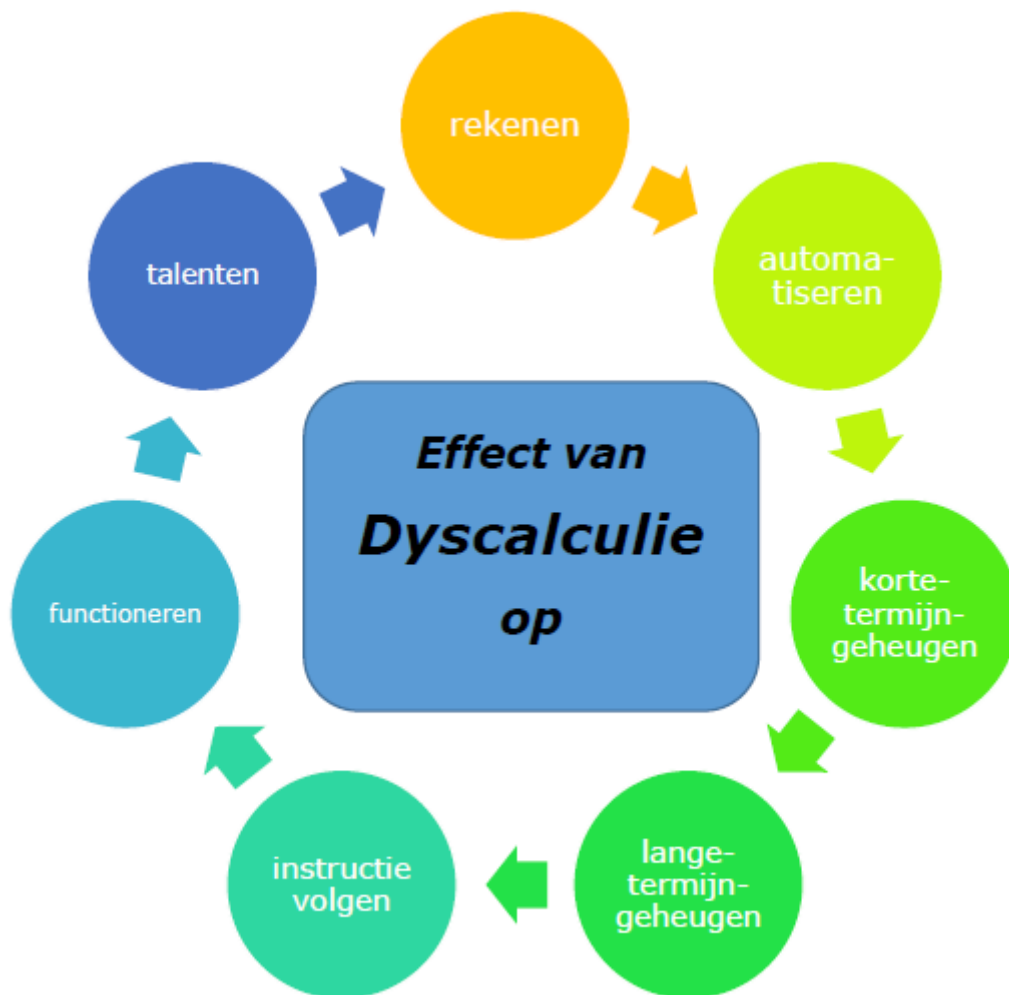

Protocol Dyscalculie

CBS De Weerklank

Inhoudsopgave

Inleiding	Bladzijde 3
Definitie van en uitleg over dyscalculie	Bladzijde 4
Kenmerken van dyscalculie	Bladzijde 4
Rekenonderwijs op CBS De Weerklank Groep 1 en 2 Groep 3 en 4 Groep 5 tot en met 8	Bladzijde 6
Signalering Groep 1 en 2 Groep 3 en 4 Groep 5 tot en met 8	Bladzijde 8
Diagnosticeren en behandeling	Bladzijde 9
Compenserende en dispenserende maatregelen	Bladzijde 12
Bijlage 1 Samenvattend fasen overzicht	Bladzijde 13
Bijlage 2 Dyscalculie afsprakenkaart	Bladzijde 14
Bijlage 3 Brief externen vanuit samenwerkingsverband	Bladzijde 15
Bijlage 4 Lijst met dyscalculie samenwerkingspartners	Bladzijde 16

Inleiding

Uit onderzoek is gebleken dat circa 10% van alle leerlingen kampt met ernstige reken-wiskundeproblemen. Bij circa 2% van alle leerlingen kan deze problematiek benoemd worden als dyscalculie.

In het begin van de 21e eeuw werden er in Nederland te veel dyscalculieverklaringen afgegeven. Maar er waren en zijn ook scholen waar nog nooit dyscalculie-onderzoeken aan de orde zijn geweest. In 2011 is het boek 'protocol ernstige reken-wiskundeproblemen en dyscalculie' uitgegeven. Hierin worden de landelijke protocollen beschreven. Dit boek is gebruikt als leidraad bij het ontwerpen van dit protocol op De Weerklank. Zodra hier een nieuwe versie van beschikbaar is, zullen we dat als leidraad gebruiken.

Het belangrijkste doel van zowel het landelijke als dit schoolbrede protocol is het bieden van kansen aan leerlingen om zich optimaal te ontplooiën op het gebied van rekenen-wiskunde. Op De Weerklank wordt gewerkt met EDI 2.0

Twee keer per jaar maakt de leerkracht een groepsplan en vervolgens wordt er gedurende een half jaar met dit groepsplan gewerkt. Tussentijds vinden er evaluaties en eventuele aanpassingen plaats op dit plan. Dit gebeurt onder andere naar aanleiding van de methodetoetsen, die iedere drie weken worden afgenomen. De resultaten hiervan worden ingevoerd, verwerkt en vormen het uitgangspunt voor de instructie aan de leerlingen. De leerlingen met rekenproblemen zitten in de instructieafhankelijke groep. Wanneer leerlingen problemen ervaren met het rekenen, dient het onderwijs daarop afgestemd te worden. Hoe De Weerklank het rekenonderwijs en de afstemming op de leerlingen vorm geeft, wordt in dit protocol omschreven.

Definitie en uitleg dyscalculie

Dyscalculie is een rekenprobleem. Leerlingen met dyscalculie hebben hardnekkige problemen bij het aanleren en automatiseren van de basisvaardigheden van rekenen en wiskunde. Dyscalculie betekent letterlijk 'niet kunnen rekenen'. Het is net als bij dyslexie in feite een andere term voor ernstige en hardnekkige problemen bij het aanleren van bepaalde schoolse basisvaardigheden. In dit geval zijn dat problemen met het leren en het vlot en accuraat oproepen en toepassen van reken- en wiskundekennis. Deze problemen worden niet veroorzaakt door een gebrek aan intelligentie of te weinig adaptief onderwijs. Deskundigen schatten in dat het om zo'n 3% van de leerlingen gaat.

Dyscalculie is een complexe stoornis omdat bij rekenen meer hersengebieden worden gebruikt, waaronder ook het taalcentrum. Een getal (bijvoorbeeld 5) bestaat uit het woord 'vijf', het cijfer '5' en de hoeveelheid *****. Deze drie aspecten bevinden zich in drie verschillende hersengebieden. Een van deze drie gebieden speelt ook een rol bij dyslexie. Daarnaast is bij rekenen ook nog het frontale hersengebied van belang, dat een rol speelt bij planning en probleemoplossing (Balansdigitaal 2024).

Het protocol Ernstige RekenWiskunde problemen en Dyscalculie spreekt over dyscalculie wanneer:

- Er een groot verschil is tussen de ontwikkeling van de leerling in het algemeen en zijn rekenwiskunde ontwikkeling. Het TIQ moet hoger zijn dan 70 en eigenlijk het liefst boven de 85.
- De achterstand hardnekkig is. De leerling laat, ondanks gerichte en deskundige begeleiding te weinig vooruitgang zien.
- De problemen zijn ontstaan vanaf het verwerven van de basisvaardigheden in het domein getallen en bewerkingen en beïnvloeden de ontwikkeling op het domein verhoudingen en het domein Meten en Meetkunde. Daar komt vaak bij dat het domein Tijd en Geld problemen oplevert.

Kenmerken van dyscalculie

leerlingen met dyscalculie laten hardnekkige problemen zien met het verwerken van getallen en hoeveelheden. De snelheid (automatisering) van de getalverwerking geeft de beste indicatie van het niveau van de leerling.

De DSM V (het handboek voor het vaststellen van stoornissen) omschrijft de volgende criteria):

- De achterstand is 6 maanden lang;
- Het niveau is aantoonbaar lager dan passend bij leeftijd;
- Veroorzaakt problemen in dagelijks leven (school en werk);
- Vastgesteld met individueel uitgebreid onderzoek;
- Niet verklaard door intelligentie, zintuiglijke- of taalproblemen, psychosociale belemmeringen en inadequate instructie.

Kenmerken van dyscalculie:

- leerlingen met dyscalculie hebben grote moeite om te leren automatiseren. Ze kunnen “eenvoudige” rekenprocedures niet vlot toepassen.
- Deze leerlingen hebben vaak moeite met tellen. Ze slaan getallen over of vergissen zich in de volgorde.
- Vaak hebben deze leerlingen problemen met de overgang naar het volgende tiental.
- Deze leerlingen hebben moeite met uit het hoofd leren van de tafels en met hoofdrekenen in het algemeen.
- Ze kunnen symbolen en cijfers in grote(re) getallen niet vlot lezen.
- leerlingen met deze stoornis blijven lang op hun vingers tellen.
- Ze maken “vreemde” fouten, die niet makkelijk te herleiden zijn tot een bepaald hiaat in de kennis.
- Ze hebben een zwakker korte termijn geheugen, net als leerlingen met dyslexie.
- leerlingen met dyscalculie hebben problemen met de basisbeginselen van het rekenen, zoals getalbegrip, waarde van getallen en verbanden tussen getallen.
- Deze leerlingen blijven moeite houden met de volgorde van de benodigde rekenstappen in uit te rekenen sommen.
- Deze leerlingen keren vaak getallen om; 32 in plaats van 23.
- Ze maken vergissingen in de plaatswaarde van getallen, ze zetten cijfers op de verkeerde plaats.
- Vaak hebben deze leerlingen moeite met ruimtelijke oriëntatie.
- Sommen goed onder elkaar zetten kost veel moeite.
- Eerder opgedane rekenkennis wordt niet samengevoegd met nieuwe kennis, waardoor ze een verzameling “losse trucjes” kennen en geen idee hebben wanneer je welk trucje moet gebruiken.
- Er is een duidelijk verschil tussen hun rekenkennis en andere kennis.
- Aan het eind van de basisschool is er een rekenachterstand van tenminste twee jaar.
- De fouten blijken hardnekkig, ook na veel oefenen en extra hulp (Horeweg, 2024).

Rekenonderwijs op De Weerklank

Wij geven evenwichtig rekenonderwijs. Dit betekent dat er binnen ons rekenonderwijs een goede verhouding is tussen het traditioneel rekenen (het oefenen van vaardigheden) en het realistisch rekenen (het verwerven van inzicht). Er wordt tevens aandacht besteed aan meten, tijd en geldsommen. Tenslotte komen redactiesommen en het automatiseren van bijvoorbeeld tafelsommen aanbod in diverse groepen.

Pluspunt 4 legt de nadruk op het ontwikkelen van rekenvaardigheden, begrip en inzicht. De leerlijnen Pluspunt zijn volledig doorontwikkeld naar de nieuwste didactische inzichten. Bovendien zijn de leerlijnen getoetst aan de nieuwe tussendoelen en leerlijnen van SLO en de kerndoelen primair onderwijs.

Wij bieden het rekenonderwijs in de groepen met Pluspunt hybride aan: de basislessen worden na de instructie in het leerwerkboek gemaakt. De conditietraining, wordt na de oefensoftware, wordt op het chromebook gemaakt.

Groep 1 en 2

Op CBS De Weerklank wordt in de kleutergroepen thematisch gewerkt. Dit wordt gedaan aan de hand van de doelen vanuit de leerlijnen jonge kind. Daarnaast worden de lessen vanuit de methode 'gecijferd bewustzijn' van het CPS aangeboden. Bij het stimuleren van de beginnende gecijferdheid wordt aandacht geschonken aan:

- Tellen en getalbegrip;
- Meetkunde;
- Meten.

Tevens is het van groot belang dat in de kleuterklas een gecijferde omgeving is. Dit wordt onder andere gerealiseerd door middel van een rekenhoek, cijferkaartjes in het lokaal en dag- en datumaanduiding.

Groep 3

In groep 3 en 4 wordt voor rekenonderwijs gewerkt met de methode Pluspunt 4. In groep 3 en 4 wordt veel aandacht besteed aan het aanleren van rekenbegrippen en het automatiseren van optel- en aftreksommen.

De leerlingen verwerken de instructie in een leerwerkboek. Per les staat één (nieuw) leerdoel centraal, hier wordt tenminste twee lessen aan gewerkt, waarna een nieuw doel volgt. Na de verwerking oefent de leerling met herhalings- en automatiseringsoefeningen in de conditietrainer, een gedeelte achterin het werkboek. Op het chromebook wordt geoefend met de oefensoftware van de methode. Deze kan ook remediërend worden ingezet.

Voor verrijking wordt gebruik gemaakt van bijv. rekensprinter.

De leerkracht geeft gedifferentieerd les in tenminste drie niveaugroepen. De leerlingen worden ingedeeld op basis van de resultaten van de laatste CITO toets en de observaties van de leerkracht. De aanpak per groep is beschreven in het groepsplan.

De leerkracht gerichte feedback tijdens de les. Extra ondersteuning op rekenonderdelen krijgen leerlingen met behulp van Rekenroute en Rekenheld.

Groep 4 tot en met 8

Ook in groep 4 tot en met 8 wordt voor rekenonderwijs gewerkt met de methode Pluspunt 4. De leerlingen verwerken de instructie in het leerwerkboek. De conditietraining maken de leerlingen op hun chromebook. De leerling krijgt op de conditietraining direct feedback op het gemaakte werk. Voor verrijking wordt gebruik gemaakt van bijv. rekensprinter en in groep 8 van Reken XL

De leerkracht houdt via een leerkrachtmenu tijdens de les de vorderingen van de leerlingen bij en geeft waar nodig ook gerichte feedback. Per 2 lessen staat één leerdoel centraal.

De leerkracht geeft gedifferentieerd les in tenminste drie niveaugroepen. De leerlingen worden ingedeeld op basis van de resultaten van de laatste CITO toets, de resultaten van de methodetoetsen en de observaties van de leerkracht. De aanpak per groep is

beschreven in het groepsplan. De leerlingen krijgen tijdens de conditietraining (digitaal) een aanbod aangereikt van doelen die ze moeten herhalen of die ze nog moeten behalen. Extra ondersteuning op rekenonderdelen krijgen leerlingen met behulp van Rekenroute en Rekenheld.

Vanaf groep 6 is het vanuit de methode mogelijk om de leerlingen met een verwachte vmbo-uitstroomprofiel lagere doelen aan te bieden. Zij werken dan aan de fundamentele doelen (1F-doelen). Deze leerlingen volgen dezelfde instructie als de rest van de groep, maar verwerken op een lager niveau. Er wordt gekeken naar het uitstroomprofiel en of de leerling de lesstof nog kan bijbenen.

In groep 6 maken de leerlingen, die de stof verwerken op 1F-niveau, de reguliere toetsen. Vanaf groep 7 zijn ook 1-F toetsen beschikbaar. Een leerling die beschikking heeft over de 1F-doelen, heeft ook nog steeds beschikking over de 1S-doelen. De leerkracht of de leerling zelf kan er dus voor kiezen om bepaalde lessen of totale doelen wél nog op 1S niveau te maken.

Wij vinden het belangrijk leerlingen zo lang mogelijk te laten werken richting de 1S-doelen. Hierbij stellen we hoge doelen en adviseren kansrijk. We stappen bij individuele leerlingen over op 1F-doelen als de 1S doelen faalangst en hoge frustratie bij leerlingen veroorzaken.

Wanneer ook de 1F-doelen voor de leerling niet haalbaar zijn en de leerling waarschijnlijk zal uitstromen naar een school onder VMBO-niveau, kan het onderwijsaanbod worden aangepast. Deze aanpassingen moeten zeer zorgvuldig gedaan worden, op basis van bijvoorbeeld een IQ-onderzoek. In principe streven we op de reguliere basisschool minimaal het 1F niveau na voor 100 % van de leerlingen.

Signalering

Groep 1 en 2

Wanneer uit de observaties van de leerlijnen jonge kind naar voren komt dat een leerling onvoldoende groei doormaakt, krijgt de leerling op dit gebied extra ondersteuning van een leerkracht. De keuze van het startmoment is afhankelijk vanaf wanneer de leerling onvoldoende groei vertoont bij de observaties van de leerlijnen jonge kind.

Groep 3 tot en met 8

In de groepen 3 t/m 8 vindt de signalering op een drietal manieren plaats:

- Tijdens de les
- Met behulp van de methodetoets
- Met behulp van de CITO rekentoets.

Tijdens de les

Door het stellen van vragen voor controle van begrip kan de leerkracht gerichte feedback en of instructie geven. Hierdoor kunnen de leerlingen tijdig passende ondersteuning krijgen.

Met behulp van de methodetoets

We maken gebruik van de toetsen, zoals beschreven in de methode. Er zijn in de methode drie toetsmomenten: de peilingles, de bloktoets (incl. tempotoets) en de halfjaarlijkse supertoets. De leerkracht analyseert welke onderdelen de leerling beheerst en waar ondersteuningsbehoefte nodig is.

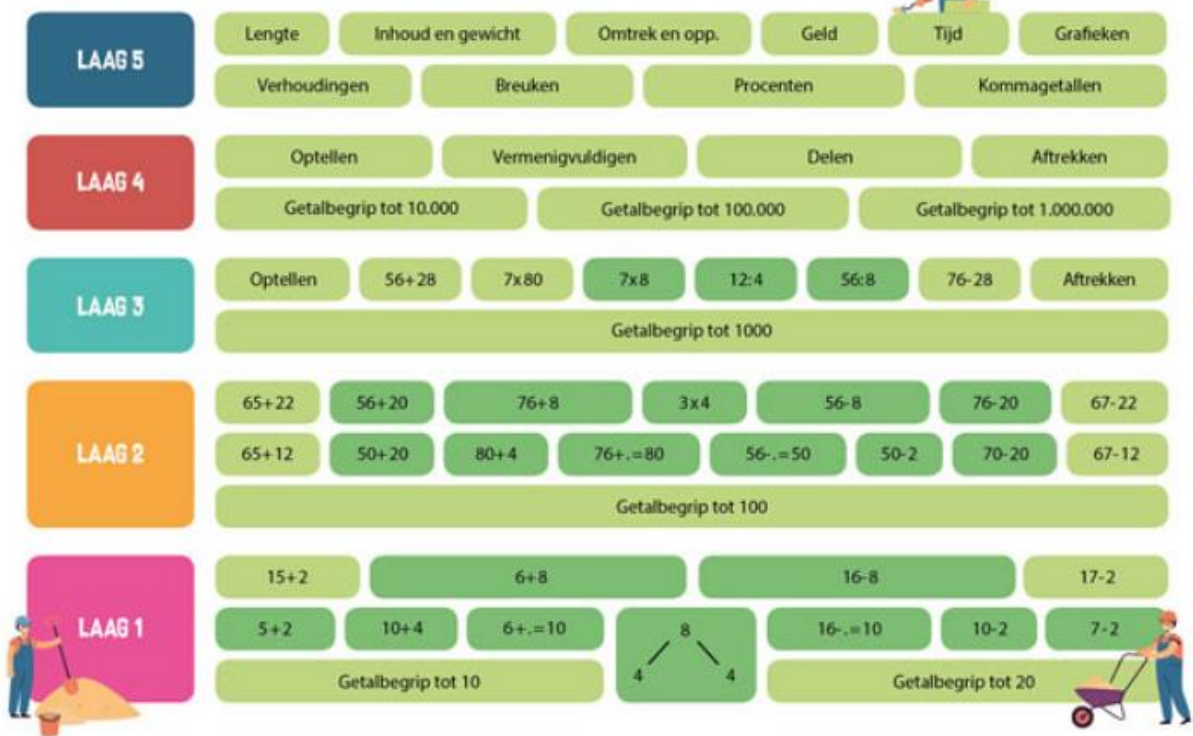
CITO Leerling in Beeld

Naast de methodegebonden toetsen wordt twee keer per jaar een methode onafhankelijke toets afgenomen om zo te toetsen of de stof beklijft. Dit betreft de CITO rekenen wiskunde Leerling in Beeld toets. Hierbij kan een score van niveau I t/m V behaald worden, waarbij I de hoogste score is. Wanneer leerlingen een IV of V score behalen, maakt de leerkracht een foutenanalyse van deze toets. De resultaten hiervan worden besproken met de kwaliteitscoördinator. Hierna wordt een plan opgesteld waaraan gewerkt zal worden om zo het rekenniveau te verbeteren.

Rekenmuurtje

Bij grotere achterstanden wordt het rekenmuurtje van Bareka afgenomen, zodat de ondersteuning hierop aangepast kan worden. Dit wordt gedaan met behulp van het programma Rekenheld.

HET REKENMUURTJE ^{3.0}

Diagnosticering en behandeling

Het boek 'Protocol Ernstige RekenWiskundeproblemen en Dyscalculie' spreekt over 3 variabelen die een rol spelen bij de rekenwiskundige ontwikkeling van leerlingen. De leerling, het rekenwiskunde-onderwijs en de leraar.

Wanneer we kijken naar de rekenwiskundige ontwikkeling van de leerling, worden er 4 fasen onderscheiden.

In bovenstaande afbeelding zijn deze fasen beschreven. Aan de pijlen tussen de gekleurde bollen is te zien dat de leerling kan wisselen in de verschillende fasen. Ook kan een leerling op verschillende leerstofonderdelen in verschillende fasen functioneren.

Fases groen en geel behoren in principe tot de taak van de leerkracht. In fase groen groeit de leerling naar aanleiding van de instructie van de leerkracht en de oefenstof die hij/zij moet maken. Wanneer dit aanbod niet toereikend is, zal de leerling in fase geel terecht komen. In deze fase onderneemt de leerkracht actie door de leerling te observeren, te bevragen (rekengesprekken) of uit te proberen waar de leerling steun aan heeft. De leerkracht heeft hierbij steun aan de leerstof uit de methode.

Wanneer door de gerichte aanpak van de leerkracht in fase geel, na een periode van maximaal 6 maanden geen gewenste vooruitgang bij de leerling wordt geboekt, zal de leerling in fase oranje terecht komen. Dit is vaak het moment dat de kwaliteitscoördinator in beeld komt. In fase oranje wordt er een individueel plan opgezet voor de desbetreffende leerling. Ook de begeleiding binnen fase oranje duurt niet langer dan een half jaar. Dan moet er wel resultaat gezien worden, om de leerling weer in te kunnen laten stromen in de gele fase.

Mocht dit niet het geval zijn, zal de leerling in de rode fase terechtkomen. Dan is het tijd voor hulp en onderzoek door een externe deskundige. Dit is niet altijd meteen een dyscalculieonderzoek. Er zal allereerst altijd moeten worden bekeken of er geen sprake is van comorbiditeit. Heeft de leerling goed en genoeg onderwijs gevolgd en is er geen sprake van emotionele problemen die de ontwikkeling belemmeren? Ook moet er worden gekeken of het taalniveau van de leerling op orde is. Zoals eerder in dit protocol beschreven, wordt tijdens het rekenen ook het taalgebied in de hersenen aangesproken.

Het inschakelen van de extern deskundige zal tot een individueel handelingstraject leiden. De leerling krijgt een ERWD-indicatie en heeft de meest specifieke vorm van begeleiding nodig. Ook dit traject wordt na een half jaar geëvalueerd. Wanneer de leerling vooruitgang heeft geboekt, zal de leerling terugstromen naar fase Oranje. De school zal dan zorgen voor specifieke afstemming binnen de school voor deze leerling. Wanneer de leerling niet genoeg vooruitgang heeft geboekt zal de leerling in fase rood blijven en hulp nodig blijven hebben van een externe rekenexpert. Vanaf groep 6 komt de leerling in aanmerking voor een specifiek dyscalculie-onderzoek en een passende verklaring. De dyscalculieverklaring wordt alleen afgegeven aan leerlingen met een voldoende intelligentie (minimale IQ= 70, maar bij voorkeur pas vanaf TIQ=85).

De verklaring kan in groep 6 verkregen worden, maar het wordt aanbevolen het externe onderzoek al in groep 4 of 5 plaats te laten vinden. Onderzoek wordt uitgevoerd door een gecertificeerd orthopedagoog. Het onderzoek zal resulteren in een onderzoeksrapport en indien van toepassing een dyscalculieverklaring. In dit rapport staan meestal ook adviezen die voor de desbetreffende leerling helpend kunnen zijn.

Compenserende en dispenserende maatregelen

Leerlingen met dyscalculie of ernstige rekenproblemen zullen vaak behoefte hebben aan hulp en ondersteuning om zelfstandig met rekenmateriaal om te gaan. Na extern onderzoek volgt indien van toepassing een diagnose en de adviezen voor de desbetreffende leerling.

Die adviezen zijn persoonlijk, maar impliceren in ieder geval het volgende:

- Deskundige begeleiding op maat;
- Het toestaan van het gebruik van een rekenmachine, ook bij toetsen;
- Het bieden van dertig minuten extra tijd bij toetsen;
- Het bieden van een rustige werkplek bij toetsen.

Om vorm te geven aan deze afspraken op De Weerklank, is de dyscalculie-afsprakenkaart ontworpen (bijlage 3). Na de diagnose dyscalculie worden met de leerling afspraken gemaakt over wat hij of zij prettig vindt aan maatregelen en ondersteuningsmiddelen. Hierbij zijn de leerling, de leerkracht en de intern begeleider betrokken. De evaluatie vindt jaarlijks plaats en wanneer nodig worden de afspraken aangepast. De afsprakenkaart is in ParnasSys als bestand opgeslagen.

Bij compenserende en dispenserende maatregelen kan gedacht worden aan:

- De leerling vrijstellen van rekentaken die niet noodzakelijk zijn voor het behalen van de einddoelen;
- Ervoor zorgen dat de leerling één oplossingsstrategie beheerst;
- De leerling ontzien bij het onvoorbereid laten uitvoeren van rekenoperaties;
- Gebruik maken van een rekenmachine;
- Stapsgewijze instructie en uitleg geven;
- Visualiseren;
- Aangeven wat irrelevante informatie is in een opdracht;
- Niet twee verschillende toetsen van rekenen/wiskunde op één dag;
- 25% extra tijd bij rekentoetsen (of taakvermindering bij de toetsen);
- De leerling wordt vakinhoudelijk beoordeeld en waar mogelijk niet beoordeeld op rekenhandelingen.
- Aanpassingen aan de toetsnormering.

Bijlage 1 Samenvattend overzicht fasen, bijbehorende signalering, diagnostiek en begeleiding.

Fase	Signalering	Diagnostiek	Begeleiding
Fase groen	Deskundigheid minimaal op spoor 1:	Deskundigheid minimaal op spoor 1:	Deskundigheid minimaal op spoor 1:
<p>Leerling ontwikkelt zich gemiddeld of goed en functioneert in de grote groep.</p> <p>Resultaat: +: naar fase 'blauw' 0/-: naar fase 'geel'</p>	De leraar observeert de leerlingen volgens aanwijzingen in de methode.	De interne rekenexpert ondersteunt de leraar. Hij analyseert samen met de leraar de resultaten op de bloктоetsen en het LOVS en stelt een groepsplan op.	De begeleiding vindt plaats volgens aanwijzingen in de methode. Bij te weinig aantoonbare vorderingen gaat de leerling naar fase geel.
Fase geel, intern max. 0.5 jr.	Deskundigheid minimaal op spoor 2:	Deskundigheid minimaal op spoor 2:	Deskundigheid minimaal op spoor 2:
<p>De leerling ervaart geringe rekenwiskunde- problemen op deelgebieden.</p> <p>Resultaat: +: naar fase 'groen' 0/-: naar fase 'oranje'</p>	De leraar observeert dagelijks op specifieke onderdelen, houdt de vorderingen op toetsen en LOVS bij en analyseert de resultaten.	De leraar voert rekengesprekken met de leerling, analyseert het resultaat en stelt een begeleidingsplan op.	Leerling krijgt extra begeleiding in een subgroep. Bij te weinig of geen aantoonbare vorderingen gaat de leerling naar fase oranje.
<p>De leerling ervaart ernstige rekenwiskunde- problemen op enkele of alle deelgebieden.</p> <p>Resultaat: +: naar fase 'geel' 0/-: naar fase 'rood'</p>	De leraar observeert dagelijks op specifieke onderdelen, houdt de vorderingen op toetsen en LOVS bij en analyseert samen met de interne rekenexpert de resultaten.	De leraar voert een diagnostisch gesprek met de leerling, analyseert samen met de interne rekenexpert het resultaat en stelt een individueel handelingsplan op.	Het schoolteam voert de begeleiding uit. De leerstof en de instructie worden afgestemd op de onderwijsbehoeften van de individuele leerling. Bij te weinig of geen aantoonbare vorderingen wordt de leerling aangemeld voor extern onderzoek.
Fase rood, intern max. 0.5 jr.	Extern:	Extern/intern:	Intern evt. extern:
<p>De problemen zijn ernstig en hardnekkig. De leerling wordt aangemeld voor extern onderzoek.</p> <p>Resultaat: +: naar fase 'oranje' 0/-: bijstellen handelingsplan en dyscalculieverklaring, blijvende begeleiding in fase rood.</p>	De externe onderzoeker verzamelt informatie over de leerling en stelt verslag op. (zie hoofdstuk 8)	De externe onderzoeker voert het diagnostisch onderzoek uit zoals beschreven in hoofdstuk 8 en stelt samen met het team een individueel handelingsplan op.	Het schoolteam voert de begeleiding uit. De leerstof en de instructie worden afgestemd op de onderwijsbehoeften van de individuele leerling. Indien nodig wordt de begeleiding uitgevoerd door een externe expert in nauw overleg met de school.

Bijlage 2 Dyscalculie afsprakenkaart

Dyscalculie afsprakenkaart van
uit groep

Datum:

Ik heb dyscalculie en ik heb met de juf/meester en intern begeleider afspraken gemaakt over waar ik behoefte aan heb. De rondjes die zijn aangekruist, gelden voor mij:

☐	Ik wil, in overleg met mijn juf of meester, geen onnodige extra rekentaken maken.
☐	Ik leer één manier van oplossen voor het uitrekenen van een som.
☐	Ik wil meer tijd om mijn toetsen te maken.
☐	Ik wil mijn toetsen in een rustige omgeving maken.
☐	Ik vind het fijn als de juf of meester de som uitlegt met plaatjes.
☐	Bij complexe sommen wil ik gebruikmaken van een rekenmachine.
☐	Ik wil geen onverwachte rekenbeurt in de groep krijgen of anders een gemakkelijke som om uit te rekenen.
☐	Ik wil gebruik maken van een tafelkaart (in overleg met de intern begeleider)
☐	Ik wil een rekenstrategieën-mapje om bij opdrachten te kunnen gebruiken.
☐	Ik wil extra tijd voor het maken van rekenopgaven.
☐	Ik wil graag pre-teaching of herhaling van stof als het moeilijk is.
☐	Ik vind het fijn als de juf of meester mij helpt in het onderscheid maken van belangrijke- en onbelangrijke informatie in een rekenopgave.

Handtekening leerling:	Handtekening leerkracht:

Bijlage 3 Brief aan externen vanuit het Samenwerkingsverband

Passend Primair Onderwijs
Hoeksche Waard
Samenwerkingsverband 28.04

Plaats, datum.

Collega,
Mede namens de ouders vragen wij uw aandacht voor(naam kind).

Bij (naam kind) is sprake van ernstige RekenWiskunde problematiek en wellicht Dyscalculie.

Het protocol "Ernstige RekenWiskunde-problemen en Dyscalculie" spreekt over dyscalculie wanneer

1. de leerling beschikt over voldoende intelligentie (minimaal 70).
2. er een grote discrepantie is tussen de ontwikkeling van de leerling in het algemeen en zijn rekenwiskundige ontwikkeling.
3. de achterstand hardnekkig is. De leerling laat ondanks gerichte, deskundige begeleiding (te) weinig aantoonbare vooruitgang zien.
4. de problemen ontstaan zijn vanaf het verwerven van de basisvaardigheden in het domein Getallen en Bewerkingen en beïnvloeden ook de ontwikkeling op de domeinen Verhoudingen en Meten en Meetkunde (inclusief de leerlijnen Tijd en Geld).

..... (Naam kind) heeft speciale rekenbegeleiding gehad en is ondanks deze hulp nauwelijks gevorderd. Ter ondersteuning van de didactische resistentie verwijs ik u naar het bijgesloten dossier.

Wij hopen dat u tijdens de rekenlessen en ook daarbuiten rekening houdt met deze handicap en dat er mogelijkheden zijn om regelmatig tussentijds met hem/haar te bespreken in hoeverre hij/zij de handicap als last ervaart en te bekijken welke begeleiding, hulp, tips hij/zij nodig heeft.

Met goedkeuring van ouders dragen wij de dossiergegevens aan u over.

Hoogachtend met vriendelijk groet,

Naam : Ouders: School :

Bijlage 4 Lijst met contacten dyscalculie

Contacten voor onderzoek of begeleiding rekenproblemen/dyscalculie	Telefoonnummer en locatie	Website
Rekenlicht	078-7900051	https://rekenlicht.nl/over-rekenlicht/
Centraal Nederland	0341 27 84 84 Hoofdkantoor	http://centraalnederland.nl
Driestar Educatief	0182 54 03 33 Gouda Barneveld Kapelle	https://www.driestar-educatief.nl
Heijligers / Treep, Kinderpraktijk	078 63 90 705 Dordrecht	https://www.kinderpraktijkdordrecht.nl
1801	088 1801 100 Arnhem	www.1801.nl
Optididakt	088 010 4300 Papendrecht	www.optididakt.nl